

คำอธิบายสรุปสาระสำคัญ
พระราชบัญญัติคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็น
พ.ศ. ๒๕๕๘

๑. ความมุ่งหมายของกฎหมาย

เพื่อให้มีหลักประกันและสร้างความเชื่อมั่นต่อประชาชน รวมทั้งให้การจัดเก็บสินค้า เป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

๒. ขอบเขตของกฎหมาย

ใช้ควบคุมการประกอบกิจการคลังสินค้า กิจการไฮโล และกิจการห้องเย็น และ ผู้ที่มีคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็น ที่เก็บรักษาสินค้าเฉพาะแก่บริษัทในเครือ ยกเว้นที่เป็นของ กระทรวง ทบวง กรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐ (มาตรา ๔)

๓. องค์กรในการบังคับใช้กฎหมาย

๓.๑ คณะกรรมการกำกับคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็น ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงพาณิชย์ เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ เป็นรองประธานกรรมการ และ กรรมการจากผู้แทนส่วนราชการและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน สี่คนซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับกิจการคลังสินค้า กิจการไฮโล หรือกิจการห้องเย็น หรือกิจการธนาคารพาณิชย์ กิจการละหนึ่งคน เป็นกรรมการ และให้อธิบดี กรรมการค้าภายใน เป็นกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่เสนอแนะต่อรัฐมนตรีในการออก กฎกระทรวง ประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข เพื่อการดำเนินการตามกฎหมายนี้ ประกาศกำหนดอัตราค่าบำเหน็จในการเก็บรักษาสินค้าหรือให้บริการเกี่ยวกับสินค้าไม่ให้ สูงเกินสมควร รวมทั้งพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ และเสนอแนะแก่อธิบดีในการกำหนด การใช้ประโยชน์จากใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้า (มาตรา ๗ และมาตรา ๘)

๓.๒ กรรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานธุรการของ คณะกรรมการ มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติงานธุรการทั่วไปและงานเลขานุการของคณะกรรมการ พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับการประกอบกิจการคลังสินค้า กิจการไฮโล และกิจการห้องเย็น รับเรื่องร้องเรียนที่ผู้มีส่วนได้เสียอ้างว่ามีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายนี้ เพื่อเสนอต่ออธิบดีกรรมการค้าภายใน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด และ ปฏิบัติตามกฎหมาย ประกาศ ระเบียบ และตามที่คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการมอบหมาย (มาตรา ๑๓)

๓.๓ พนักงานเจ้าหน้าที่ (ผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์แต่งตั้งให้ปฏิบัติการ ตามพระราชบัญญัตินี้) ในกรณีที่มีเหตุอันควรหรือจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามกฎหมายนี้ ให้มีอำนาจหน้าที่ออกหนังสือเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ ชี้แจงข้อเท็จจริง หรือให้ส่งเอกสารหรือ

หลักฐานใด เพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา เข้าไปในสถานที่ทำการ คลังสินค้า ไซโล และห้องเย็น เพื่อตรวจสอบให้การเป็นไปตามกฎหมายนี้ อาศัยบัญชี เอกสารหรือหลักฐาน รวมทั้งเก็บหรือนำสินค้าในปริมาณพอสมควรไปเป็นตัวอย่างเพื่อตรวจสอบ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด (มาตรา ๑๔)

๔. มาตรการทางกฎหมาย

๔.๑ มาตรการกำกับดูแลกิจการคลังสินค้า กิจการไซโล และกิจการห้องเย็น

(๑) กิจการคลังสินค้า กิจการไซโล และกิจการห้องเย็น หมายถึง การรับทำการ เก็บรักษาสินค้าในคลังสินค้า หรือไซโลโดยมีระบบควบคุมความชื้น หรือห้องเย็นโดยมีระบบควบคุมอุณหภูมิ เพื่อป้องกันและรักษาคุณภาพของสินค้า แล้วแต่กรณี เพื่อบำเหน็จ เป็นทางการค้าปกติ ไม่ว่าจะบำเหน็จนั้นจะเป็นเงิน ค่าตอบแทน หรือประโยชน์อื่นใด ทั้งนี้ การประกอบกิจการคลังสินค้า กิจการไซโล หรือกิจการห้องเย็นให้กระทำได้เฉพาะแต่นิติบุคคล ประเภทห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด และสหกรณ์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการ ประกอบกิจการคลังสินค้า กิจการไซโล หรือกิจการห้องเย็น โดยได้รับใบอนุญาตจาก อธิบดีกรมการค้าภายใน (มาตรา ๓ และมาตรา ๑๘)

(๒) ใบอนุญาตประกอบกิจการตาม (๑) ให้มีอายุสามปีนับแต่วันที่ออก ใบอนุญาต (มาตรา ๑๙)

(๓) ผู้ประกอบกิจการตาม (๑) อาจมีสำนักงานสาขาได้ แต่ต้องได้รับใบอนุญาต จากอธิบดีกรมการค้าภายใน ทั้งนี้ ใบอนุญาตให้มีสำนักงานสาขาให้มีอายุตามอายุของใบอนุญาต ตาม (๒) (มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๓)

(๔) การกำกับดูแลกิจการคลังสินค้า กิจการไซโล และกิจการห้องเย็น

ก. ผู้ประกอบกิจการต้องส่งมอบใบรับของคลังสินค้าให้แก่ผู้นำสินค้า มาฝากทุกครั้งเมื่อได้รับสินค้า สำหรับประหวนสินค้าให้ส่งมอบเมื่อผู้นำสินค้ามาฝากร้องขอ ทั้งนี้ ใบรับของคลังสินค้าและประหวนสินค้าต้องมีรายการอย่างน้อยตามที่กำหนด (มาตรา ๒๕ และ มาตรา ๒๖)

ข. หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ผู้ประกอบกิจการคลังสินค้า กิจการไซโล และ กิจการห้องเย็น จะต้องปฏิบัติ และข้อห้ามมิให้กระทำการ

๑) หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ต้องปฏิบัติ ได้แก่ ต้องมีทุนตามที่ คณะกรรมการกำหนด (มาตรา ๒๗) คลังสินค้า ไซโล หรือห้องเย็น ต้องมีลักษณะ สภาพ และ วิธีการดำเนินงานตามที่คณะกรรมการกำหนด (มาตรา ๒๘) ต้องส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ทรง ใบรับของคลังสินค้าหรือประหวนสินค้าเมื่อมีการขอรับสินค้าที่ฝากโดยเวนคืนใบรับของคลังสินค้า หรือประหวนสินค้า แต่อาจใช้สิทธิยึดหน่วงสินค้าไว้ได้ตามจำนวนหนี้ยี่ค้ำชำระ หากปรากฏว่า ผู้ฝากมีหนี้อันเกิดจากการฝากหรือการรับบริการอื่นใดเกี่ยวกับสินค้าที่รับฝาก (มาตรา ๓๐) ต้องมี การตรวจสอบสินค้าทั้งหมดที่เก็บไว้ในคลังสินค้า ไซโล หรือห้องเย็น อย่างน้อยปีละสองครั้ง

ภายในเดือนมิถุนายนและเดือนธันวาคม โดยแจ้งวันทำการตรวจสอบให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ฝากและผู้ทรงใบรับของคลังสินค้าหรือประทวนสินค้าทราบล่วงหน้า เพื่อให้เข้าร่วมตรวจสอบ (มาตรา ๓๑) รวมทั้งในกรณีที่ผู้ฝากหรือผู้ทรงใบรับของคลังสินค้าหรือประทวนสินค้าแจ้งความประสงค์จะขอเข้าตรวจสอบสินค้า ผู้ประกอบกิจการต้องยินยอมให้เข้าตรวจสอบได้ในเวลาทำการ และต้องอำนวยความสะดวกตามสมควร (มาตรา ๓๒) ต้องจัดทำบัญชีแสดงรายรับและรายจ่ายเกี่ยวกับกิจการ และบัญชีคุมสินค้า (มาตรา ๓๓) ต้องส่งรายงานประจำปี งบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนต่ออธิบดีกรมการค้าภายใน ภายในเวลาที่กำหนด (มาตรา ๓๔) และต้องแจ้งให้อธิบดีกรมการค้าภายในทราบภายในเวลาที่กำหนด ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงนายคลังสินค้า สถานที่ทำการ หรือลักษณะ สภาพ จำนวน หรือขนาดของคลังสินค้า ไซโล หรือห้องเย็น (มาตรา ๓๖) หรือในกรณีที่ประสงค์จะเลิกประกอบกิจการ (มาตรา ๓๗)

๒) ข้อห้ามกระทำการ (มาตรา ๒๙) ได้แก่ ออกใบรับของคลังสินค้าหรือประทวนสินค้าทั้งหมดหรือบางส่วนโดยมิได้ยกเลิกใบเดิมโดยทุจริต ให้เช่าคลังสินค้า ไซโล หรือห้องเย็น เกินกว่าร้อยละห้าสิบของพื้นที่โดยมิได้แจ้งให้อธิบดีกรมการค้าภายในทราบ ลดทุนหรือฝากเงินไว้ที่อื่นนอกจากธนาคารหรือบริษัทเงินทุนโดยมิได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมการค้าภายใน ให้กู้ยืมเงินแก่บริษัทในเครือ ผู้จัดการ กรรมการหรือหุ้นส่วนของผู้ประกอบกิจการ เรียกเก็บค่าบำเหน็จในการเก็บรักษาสินค้าหรือให้บริการเกินกว่าอัตราที่คณะกรรมการกำหนด

(๕) ความรับผิดชอบของผู้ประกอบกิจการ

ผู้ประกอบกิจการคลังสินค้า กิจการไซโล และกิจการห้องเย็น ต้องรับผิดชอบต่อผู้ฝากหรือผู้ทรงใบรับของคลังสินค้าหรือประทวนสินค้า ในกรณีดังต่อไปนี้

ก. กรณีความเสียหายที่เกิดจากการที่สินค้าที่รับฝากสูญหาย เสียหาย เกิดการผสมปลอมปน หรือปริมาณ น้ำหนัก ขนาด คุณภาพ หรือมาตรฐานของสินค้าเปลี่ยนแปลงไปจากที่ระบุในใบรับของคลังสินค้าหรือประทวนสินค้า เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าเกิดจากเหตุสุดวิสัยจากสภาพของสินค้าหรือเพราะความผิดของผู้ฝาก (มาตรา ๓๘)

ข. กรณีความเสียหายที่เกิดจากการที่ไม่ได้แจ้งบุคคลดังกล่าวทันทีเมื่อรู้หรือควรจะรู้ว่าสินค้าที่รับฝากไว้เสื่อมสภาพ (มาตรา ๓๙)

ค. กรณีความเสียหายที่เกิดจากการออกใบรับของคลังสินค้าหรือประทวนสินค้ามากกว่าหนึ่งฉบับ (มาตรา ๔๐)

แต่ผู้ประกอบกิจการไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่รับฝากมีสภาพอันก่อให้เกิดอันตรายได้ เช่น ไวไฟ มีพิษ อาจเกิดระเบิด หรืออาจเป็นอันตรายโดยประการอื่น โดยผู้ฝากมิได้จัดแจ้ง ทำเครื่องหมาย หรือปิดป้าย และผู้ประกอบกิจการไม่รู้หรือไม่อาจรู้ถึงสภาพอันตรายแห่งสินค้านั้น (มาตรา ๔๑)

๔.๒ มาตรการกำกับดูแลคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็น ที่เก็บรักษาสินค้าเฉพาะแก่บริษัทในเครือ

(๑) ผู้มีคลังสินค้า ไฮโล หรือห้องเย็น ที่เก็บรักษาสินค้าเฉพาะแก่บริษัทในเครือ ไม่ต้องขอรับใบอนุญาต แต่ต้องแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับชื่อและที่อยู่ พร้อมกับสถานที่เก็บ พื้นที่ ขนาด และความจุของคลังสินค้า ไฮโล หรือห้องเย็น รวมทั้งชื่อ และสถานที่ทำการของบริษัทในเครือ ที่ฝากเก็บสินค้าต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในสามสิบวันนับแต่วันเริ่มประกอบกิจการ และเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับแจ้งแล้ว ให้ออกใบรับรองการแจ้งไว้เพื่อเป็นหลักฐาน (มาตรา ๔๔)

(๒) กรณีมีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลตามที่ได้แจ้งไว้ตาม (๑) หรือประสงค์จะเลิก หรือโอนกิจการ ต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลง ข้อมูล เลิก หรือโอนกิจการ (มาตรา ๔๕)

(๓) ให้ผู้มีคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็น ที่เก็บรักษาสินค้าเฉพาะแก่บริษัท ในเครือ จัดทำบัญชีคุมสินค้าเก็บไว้ ณ สถานที่ทำการ พร้อมให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถ ตรวจสอบได้ และให้จัดส่งรายงานประจำปีแสดงข้อมูลสินค้าที่ทำการเก็บรักษาตามแบบ วิธีการ และภายในระยะเวลาที่อธิบดีกรมการค้าภายในกำหนด (มาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๙)

(๔) ห้ามมิให้ออกใบรับของคลังสินค้าหรือประหวอนสินค้าสำหรับสินค้าที่เก็บ รักษาในคลังสินค้า ไฮโล หรือห้องเย็นที่เก็บรักษาสินค้าเฉพาะแก่บริษัทในเครือ เว้นแต่เป็นการ ออกหลักฐานในการรับฝากสินค้า (มาตรา ๕๐)

๔.๓ กระบวนการอุทธรณ์

กรณีผู้ประกอบการ หรือผู้มีคลังสินค้า ไฮโล หรือห้องเย็นที่เก็บรักษาสินค้า เฉพาะแก่บริษัทในเครือ ไม่พอใจคำสั่งของอธิบดีกรมการค้าภายใน มีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการได้ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง ในกรณีต่อไปนี้

(๑) คำสั่งเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตประกอบกิจการคลังสินค้า กิจการไฮโล และ กิจการห้องเย็น การต่ออายุใบอนุญาต การออกใบอนุญาตให้มีสำนักงานสาขา การอนุญาตให้ลดทุน หรือให้ฝากเงินไว้ที่อื่นนอกจากธนาคารและบริษัทเงินทุน (มาตรา ๔๒)

(๒) คำสั่งลงโทษทางปกครอง (มาตรา ๖๐)

๕. บทกำหนดโทษ

๕.๑ โทษทางปกครอง

(๑) กำหนดให้โทษทางปกครอง ประกอบด้วยปรับทางปกครอง พักใช้ใบอนุญาต และเพิกถอนใบอนุญาต โดยให้อธิบดีกรมการค้าภายในเป็นผู้มีอำนาจลงโทษทางปกครอง (มาตรา ๕๑)

(๒) กรณีผู้ประกอบการ หรือผู้มีคลังสินค้า ไฮโล หรือห้องเย็นที่เก็บรักษา สินค้าเฉพาะแก่บริษัทในเครือ ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของอธิบดีที่ให้ระงับ แก้ไขปรับปรุง หรือ ปฏิบัติให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนด เช่น การไม่ออกใบรับของคลังสินค้าหรือประหวอนสินค้า

ตามที่กำหนด การให้เช่าคลังสินค้า ไฮโล หรือห้องเย็นเกินกว่าร้อยละห้าสิบของพื้นที่ โดยไม่แจ้งให้อธิบดีกรมการค้าภายในทราบ การเรียกเก็บค่าบำเหน็จในการเก็บรักษาสินค้าหรือให้บริการเกินอัตราที่คณะกรรมการกำหนด การไม่ส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ทรงใบรับของคลังสินค้าหรือประทวนสินค้า ผู้มีคลังสินค้า ไฮโล หรือห้องเย็นที่เก็บรักษาสินค้าเฉพาะแก่บริษัทในเครือไม่แจ้งเปลี่ยนแปลงข้อมูลที่ได้แจ้งไว้หรือไม่แจ้งเลิกหรือโอนกิจการ เป็นต้น (มาตรา ๕๓ มาตรา ๕๔ มาตรา ๕๘ และมาตรา ๕๙)

(๓) กรณีผู้ประกอบการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของอธิบดีที่ให้ระงับ แก้ไขปรับปรุงหรือปฏิบัติให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนด เกี่ยวกับกรณีผู้ประกอบการมีฐานะการเงินไม่มั่นคงหรืออยู่ในลักษณะอันอาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ฝาก หรือให้กู้ยืมเงินแก่บริษัทในเครือ ผู้จัดการ กรรมการหรือหุ้นส่วน อธิบดีกรมการค้าภายในมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตได้ครั้งละไม่เกินเก้าสิบวัน ทั้งนี้ อาจกำหนดเงื่อนไขให้ต้องปฏิบัติขณะถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตก็ได้

(๔) กรณีผู้ประกอบการไม่ดำเนินกิจการภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับใบอนุญาตหรือหยุดดำเนินกิจการติดต่อกันเกินกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวันโดยมิได้แจ้งให้อธิบดีกรมการค้าภายในทราบ หรือถูกพักใช้ใบอนุญาตตั้งแต่สองครั้งขึ้นไป หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งพักใช้ใบอนุญาต อธิบดีกรมการค้าภายในมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตได้

๕.๒ โทษทางอาญา

(๑) กรณีไม่ปฏิบัติตามหนังสือเรียก ชัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ หรือไม่อำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ จำคุกหรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๖๑ ถึงมาตร ๖๓)

(๒) กรณีผู้ประกอบการคลังสินค้า กิจการไฮโล หรือกิจการห้องเย็น โดยไม่ได้รับใบอนุญาต จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืน (มาตรา ๖๔)

(๓) กรณีผู้ประกอบการมีสำนักงานสาขาโดยไม่ได้รับใบอนุญาต จำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับอีกไม่เกินวันละห้าพันบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืน (มาตรา ๖๕)

(๔) กรณีผู้ประกอบการออกใบรับของคลังสินค้าหรือประทวนสินค้าใหม่ทั้งหมดหรือบางส่วน โดยมีได้ยกเลิกใบเดิมโดยทุจริต ลดทุน หรือฝากเงินไว้ที่อื่นนอกจากที่ธนาคารหรือบริษัทเงินทุน โดยมีได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมการค้าภายใน จำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๖๖)

(๕) ผู้มีคลังสินค้า ไฮโล หรือห้องเย็น ที่เก็บรักษาสินค้าเฉพาะแก่บริษัทในเครือไม่แจ้งข้อมูลเกี่ยวกับชื่อและที่อยู่ พร้อมกับสถานที่เก็บ พื้นที่ ขนาด และความจุของคลังสินค้า ไฮโล หรือห้องเย็น ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ปรับไม่เกินสองหมื่นบาท (มาตรา ๖๗)

(๖) ผู้มีคลังสินค้า ไฮโล หรือห้องเย็น ที่เก็บรักษาสินค้าเฉพาะแก่บริษัทในเครือออกใบรับของคลังสินค้าหรือประทวนสินค้าสำหรับสินค้าที่เก็บรักษาในคลังสินค้า ไฮโล หรือห้องเย็น จำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๖๘)

ความผิดตาม (๑) หรือ (๕) ให้คณะกรรมการมีอำนาจเปรียบเทียบได้ ทั้งนี้ คณะกรรมการอาจมอบหมายให้อธิบดี รองอธิบดี หรือพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้กระทำการแทนได้ และเมื่อผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบภายในเวลาที่กำหนด ให้ถือว่าคดีอาญาเลิกกัน (มาตรา ๗๐)

หมายเหตุ - คำอธิบายนี้มีขึ้นเพื่อประโยชน์ในการเข้าใจสาระสำคัญของกฎหมายเท่านั้น ส่วนการจะปฏิบัติตามกฎหมายให้เป็นไปอย่างถูกต้องนั้น ประชาชนจะต้องศึกษา ทำความเข้าใจ ตรวจสอบ และยึดถือตัวบทกฎหมายเป็นสำคัญ

กองกฎหมาย
กรมการค้าภายใน
ตุลาคม ๒๕๖๓